EURÓPSKA
KOMISIA

V Bruseli 2. 6. 2014
COM(2014) 428 final

Odporúčanie

ODPORÚČANIA RADY,

ktoré sa týka národného programu reforiem Švédska na rok 2014

a ktorým sa predkladá stanovisko Rady ku konvergenčnému programu Švédska na rok 2014

{SWD(2014) 428 final}

Odporúčanie

ODPORÚČANIA RADY,

ktoré sa týka národného programu reforiem Švédska na rok 2014

a ktorým sa predkladá stanovisko Rady ku konvergenčnému programu Švédska na rok 2014

RADA EURÓPSKEJ ÚNIE,

so zreteľom na Zmluvu o fungovaní Európskej únie, a najmä na jej článok 121 ods. 2 a článok 148 ods. 4,

so zreteľom na nariadenie Rady (ES) č. 1466/97 zo 7. júla 1997 o posilnení dohľadu nad stavmi rozpočtov a o dohľade nad hospodárskymi politikami[1] a ich koordinácii, a najmä na jeho článok 9 ods. 2,

so zreteľom na nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1176/2011 zo 16. novembra 2011 o prevencii a náprave makroekonomických nerovnováh[2], a najmä na jeho článok 6 ods. 1,

so zreteľom na odporúčanie Európskej komisie[3]

so zreteľom na uznesenia Európskeho parlamentu[4],

so zreteľom na závery Európskej rady,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre zamestnanosť,

so zreteľom na stanovisko Hospodárskeho a finančného výboru,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre sociálnu ochranu,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre hospodársku politiku,

keďže:

(1) Európska rada 26. marca 2010 schválila návrh Komisie o iniciovaní novej stratégie pre rast a zamestnanosť nazvanej Európa 2020, založenej na posilnenej koordinácii hospodárskych politík, ktorá sa zameria na kľúčové oblasti, v ktorých sú potrebné opatrenia na oživenie potenciálu Európy v oblasti udržateľného rastu a konkurencieschopnosti.

(2) Na základe návrhov Komisie prijala Rada 13. júla 2010 odporúčanie týkajúce sa všeobecných usmernení pre hospodárske politiky členských štátov a Únie (na roky 2010 až 2014) a 21. októbra 2010 prijala rozhodnutie týkajúce sa usmernení pre politiky zamestnanosti členských štátov, ktoré spolu tvoria „integrované

[1] Ú. v. ES L 209, 2.8.1997, s. 1.
[2] Ú. v. EÚ L 306, 23.11.2011, s. 25.
[3] COM(2014) 428 final.
[4] P7_TA(2014)0128 a P7_TA(2014)0129.

usmernenia“. Členské štáty boli vyzvané, aby tieto integrované usmernenia zohľadnili vo svojej vnútroštátnej hospodárskej politike a politike zamestnanosti.

(3) Hlavy štátov alebo predsedovia vlád 29. júna 2012 rozhodli o Pakte pre rast a zamestnanosť, v ktorom sa stanovuje koherentný rámec opatrení na vnútroštátnej úrovni, úrovni EÚ a na úrovni eurozóny s využitím všetkých možných stimulov, nástrojov a politík. Rozhodli o tom, že treba prijať opatrenie na úrovni členských štátov, a predovšetkým sa v plnej miere prihlásili k záväzku dosiahnuť ciele stratégie Európa 2020 a splniť odporúčania pre jednotlivé krajiny.

(4) Rada 9. júla 2013 prijala odporúčanie, ktoré sa týka národného programu reforiem Švédska na rok 2013, a vydala svoje stanovisko k aktualizovanému konvergenčnému programu Švédska na roky 2012 – 2016.

(5) Komisia 13. novembra 2013 prijala ročný prieskum rastu[5], čo znamenalo začiatok európskeho semestra pre koordináciu hospodárskych politík na rok 2014. Komisia v ten istý deň prijala na základe nariadenia (EÚ) č. 1176/2011 správu o mechanizme varovania[6], v ktorej určila Švédsko za jeden z členských štátov, vo vzťahu ku ktorým sa vykoná hĺbkové preskúmanie.

(6) Európska rada 20. decembra 2013 schválila priority na zabezpečenie finančnej stability a fiškálnej konsolidácie, ako aj opatrenia na posilnenie rastu. Zdôraznila, že je potrebné presadzovať diferencovanú fiškálnu konsolidáciu, ktorá podporuje rast, obnoviť bežné úverové podmienky pre hospodárstvo, podporovať rast a konkurencieschopnosť, riešiť problematiku nezamestnanosti a sociálnych dôsledkov krízy, ako aj modernizovať verejnú správu.

(7) Komisia 5. marca 2014 uverejnila výsledky hĺbkového preskúmania Švédska[7] podľa článku 5 nariadenia (EÚ) č. 1176/2011. Na základe tejto analýzy dospela Komisia k záveru, že Švédsko naďalej zažíva makroekonomickú nerovnováhu, ktorá si vyžaduje monitorovanie a politické opatrenia. Naďalej si vyžaduje pozornosť predovšetkým vývoj v oblasti zadlženosti domácností, ktorý je prepojený s nedostatkami súvisiacimi s trhom s obytnými nehnuteľnosťami. Hoci vysoký prebytok bežného účtu nepredstavuje podobné riziko ako vysoké deficity, a čiastočne súvisí s potrebou znižovania pákového efektu, Komisia bude sledovať vývoj bežného účtu vo Švédsku v kontexte európskeho semestra.

(8) Švédsko predložilo 16. apríla 2014 svoj národný program reforiem na rok 2014 a svoj konvergenčný program na rok 2014. S cieľom zohľadniť prepojenia medzi nimi sa obidva tieto programy posudzovali súčasne.

(9) Cieľom rozpočtovej stratégie načrtnutej v konvergenčnom programe z roku 2014 je zabezpečiť prebytok verejných financií, a to v priemere vo výške 1 % HDP za hospodársky cyklus, ako sa stanovuje vo švédskom fiškálnom rámci. V programe sa potvrdzuje strednodobý cieľ stanovený v predchádzajúcom programe, ktorý predstavuje štrukturálny deficit vo výške 1 % HDP a ktorý zodpovedá požiadavkám Paktu stability a rastu. Na základe (prepočítanej) štrukturálnej rovnováhy sa v konvergenčnom programe plánuje výsledok, ktorý viac než napĺňa strednodobý cieľ počas programového obdobia. Podľa programu sa štátny dlh, ktorý je nižší ako 60 % referenčnej hodnoty HDP, zníži zo 41,5 % HDP v roku 2014 na 35 % HDP v roku 2017. Celkovo možno skonštatovať, že rozpočtová stratégia načrtnutá

[5] COM(2013) 800 final.
[6] COM(2013) 790 final.
[7] SWD(2014) 90 final.

v programe je v súlade s požiadavkami Paktu stability a rastu. Makroekonomický scenár, na ktorom sa zakladajú rozpočtové prognózy v programe, je prijateľný. Pokiaľ ide o dlhodobú udržateľnosť verejných financií, vysoký podiel HDP sa vynakladá na dlhodobú starostlivosť a z dlhodobého hľadiska sa predpokladá výrazné zvýšenie týchto výdavkov, aby sa náležite zohľadnilo starnutie obyvateľstva, čím výdavky vo Švédsku dosiahnu v roku 2060 úroveň 6,4 % HDP. S cieľom zaistiť dlhodobú fiškálnu udržateľnosť bude Švédsko musieť riešiť túto otázku tým, že zabezpečí dostatočné primárne prebytky a ešte viac obmedzí rast výdavkov súvisiacich so starnutím obyvateľstva. Rada na základe posúdenia konvergenčného programu z roku 2014 a na základe prognózy Komisie podľa nariadenia (ES) č. 1466/97 zastáva názor, že program Švédska je v súlade so zásadami Paktu stability a rastu a riziká pre rozpočtové ciele sú obmedzené.

(10) Predmetom obáv naďalej zostáva vysoká zadlženosť súkromného sektora a predovšetkým švédskych domácností. Okrem toho sa expozície finančného sektora voči domácnostiam na rozdiel od podnikového sektora zvyšovali úmerne s dlhom v sektore domácností, ktorý je momentálne vo výške 83 % HDP, čo predstavuje približne 160 % disponibilného príjmu. Zadlženosť sa zvyšuje v dôsledku pretrvávajúceho úverového rastu a pomalého tempa amortizácie hypotekárnych úverov. V prípade zvýšenia úrokových sadzieb, poklesov cien nehnuteľností a/alebo nepriaznivého makroekonomického vývoja by vysoká zadlženosť sektora domácností predstavovala rizikový faktor. Takýto vývoj by ovplyvnil domácnosti aj ich spotrebiteľské zvyklosti. To by mohlo mať takisto za následok druhotné negatívne účinky na bankový sektor tým, že by došlo k zvýšeniu počtu nesplácaných úverov a nákladov na financovanie trhu. Švédsko neoznámilo ani neprijalo žiadne opatrenia, ktoré by riešili daňové zvýhodňovanie dlhu spojené s otázkou bývania. Na druhej strane Švédsko prijalo opatrenia na posilnenie obozretnej úverovej politiky prostredníctvom zavedenia 15 % minimálnej rizikovej váhy hypotekárnych expozícií v máji 2013 a bolo oznámené aj ďalšie zvýšenie. Napriek tomu sú amortizačné techniky naďalej uvoľnené a majú veľmi dlhé amortizačné obdobia pod hranicou 75 % výšky úveru k cene nehnuteľnosti, pričom v tomto zmysle sa neprijali výrazné opatrenia, a to aj vzhľadom na dobrovoľnú povahu odporúčania z októbra 2013 týkajúceho sa individuálnych amortizačných plánov. Švédske združenie bankárov v marci 2014 sprísnilo svoje odporúčanie výzvou na amortizáciu až po zníženú hranicu 70 % výšky úveru k cene. A napokon, Švédsko riešilo zvýhodňovanie dlhu v prípade zdanenia právnických osôb tým, že ešte viac posilnilo obmedzenia týkajúce sa odpočítateľnosti úrokov a od januára 2013 ich rozšírilo na všetky typy úverov v rámci skupiny a zaviedlo tzv. investorskú odpočítateľnosť, ktorá môže zmierniť daňové zvýhodňovanie dlhu. Daň z príjmu právnických osôb sa od začiatku roka 2013 takisto znížila z 26,3 % na 22 %.

(11) Švédsky trh s nehnuteľnosťami, ktorý sa za posledné dve desaťročia vyznačuje výrazným zvýšením cien, zostáva potenciálnym zdrojom nestability. Neefektívne postupy stále negatívne ovplyvňujú ponuku nehnuteľností, a to predovšetkým v dôsledku komplexných plánovacích postupov, obmedzenej hospodárskej súťaže v rámci stavebného sektora a vysokého stupňa regulácie nájmu. Spolu so zdaňovaním, ktoré zapríčiňuje vznik dlhu, majú tieto neefektívne postupy tendenciu vytvárať nadhodnotené ceny nehnuteľností. Švédsko prijalo isté opatrenia na trhu s prenájmom, ale zdá sa, že tieto opatrenia nie sú dostatočné na to, aby vyriešili základný štrukturálny problém súvisiaci s vysokým stupňom rigidity systému prenájmov. Zákon z jari, ktorý prezentovala švédska vláda 9. apríla 2014, nezahŕňa žiadne z týchto opatrení určených na riešenie trhu s prenájmom. Švédsko prijalo

opatrenia na riešenie neefektívnych postupov v oblasti zonácie a plánovania, ako aj monopolu samospráv súvisiaceho s plánovaním, a to tak, že sa od samospráv bude vyžadovať, aby zohľadnili regionálnu perspektívu pri definovaní potrieb nehnuteľností. Tieto opatrenia idú správnym smerom; nie všetky sa už realizovali, a pre samosprávy, ktoré v tomto smere zlyhajú, nie sú stanovené žiadne sankcie.

(12) Napriek vysokým úrovniam financovania školstva sú výsledky žiakov povinnej školskej dochádzky podľa medzinárodného hodnotenia študentov dokázateľne horšie ako v prvom desaťročí 21. storočia, pričom Švédsko je pod priemerom EÚ aj OECD vo všetkých troch testovaných oblastiach (čítanie, matematika, prírodné vedy). Okrem toho sa zvýšila súvislosť medzi sociálno-ekonomickým zázemím a výsledkami a prehĺbili sa rozdiely medzi školami. Hoci opatrenia podniknuté vládou sú jednoznačne krokom správnym smerom, zdá sa, že budú potrebné radikálnejšie štrukturálne zmeny. Na tieto účely Švédsko vykoná preskúmanie účinnosti školského systému, aby obnovilo vysokú úroveň výkonnosti.

(13) Postavenie mladých ľudí, nízkokvalifikovaných ľudí a ľudí z prostredia migrantov je na trhu práce naďalej slabé. Nezamestnanosť mladých ľudí je naďalej nad priemerom EÚ. Hoci švédska vláda podnikla kroky na riešenie týchto otázok, zdá sa, že uvedené ťažkosti môžu vyplývať z problémov v oblasti vzdelávania, kde sa švédskemu systému vzdelávania nedarí pripraviť príslušné percento mladých ľudí so zručnosťami potrebnými na úspešnú integráciu na trh práce. Pokiaľ ide o integráciu na trh práce a vzdelávanie a odbornú prípravu, Švédsko prijalo opatrenia na uľahčenie prechodu zo školy do práce (učňovská reforma vrátane „učňovskej výplaty“) a na pomoc mladým ľuďom získať pracovné skúsenosti („odborný úvod do zamestnania“). Tento prechod bol *de facto* posilnený prostredníctvom zavedenia včasných opatrení pre tých, ktorí to najviac potrebujú. Pokrytie a dosah na nezaregistrovaných ľudí, ktorí neštudujú, nepracujú, ani sa nezúčastňujú na odbornej príprave, sú však naďalej slabé. Švédsko takisto pracuje na urýchlení integrácie ľudí z prostredia migrantov, zatiaľ čo výzvou zostáva integrácia ľudí z prostredia migrantov, ktorí nie sú z členských krajín EÚ. Napokon, v snahe podporiť vytváranie pracovných miest prebieha vo Švédsku hodnotenie účinnosti súčasnej zníženej sadzby DPH pre reštaurácie a útvary stravovacích služieb. Záverečné hodnotenie sa očakáva začiatkom januára 2016.

(14) Komisia vykonala v kontexte európskeho semestra dôkladnú analýzu hospodárskej politiky Švédska. Posúdila konvergenčný program a národný program reforiem. Zohľadnila nielen ich význam pre udržateľnú fiškálnu a sociálno-ekonomickú politiku vo Švédsku, ale aj ich súlad s pravidlami a usmerneniami EÚ vzhľadom na potrebu posilniť celkovú hospodársku správu a riadenie Európskej únie tým, že sa do budúceho vnútroštátneho rozhodovania poskytnú vstupy na úrovni EÚ. Jej odporúčania v rámci európskeho semestra sú premietnuté do odporúčaní 1 až 4.

(15) Rada na základe tohto posúdenia preskúmala program stability Švédska a jej stanovisko[8] je premietnuté najmä do odporúčania 1.

(16) V súvislosti s hĺbkovým preskúmaním Komisie a týmto posúdením Rada preskúmala národný program reforiem a konvergenčný program. Jej odporúčania podľa článku 6 nariadenia (EÚ) č. 1176/2011 sú premietnuté do odporúčaní 2, 4, a 3.

[8] Podľa článku 9 ods. 2 nariadenia Rady (ES) č. 1466/97.

TÝMTO ODPORÚČA, aby Švédsko prijalo v priebehu obdobia rokov 2014 – 2015 opatrenia s cieľom:

1. Naďalej presadzovať fiškálnu politiku, ktorá podporuje rast, uchovávať zdravú fiškálnu pozíciu a zabezpečovať, aby sa počas celého obdobia, na ktoré sa vzťahuje konvergenčný program, plnil strednodobý rozpočtový cieľ, a to aj vzhľadom na výzvy, ktorým dlhodobá udržateľnosť verejných financií čelí v dôsledku starnutia obyvateľstva.

2. Zmierňovať úverový rast v sektore domácností a zadlženosť súkromného sektora. Na tieto účely znížiť účinky zvýhodňovania dlhu v prípade dane z príjmov fyzických osôb prostredníctvom postupného obmedzovania daňovej odpočítateľnosti platieb úrokov z hypotekárnych úverov a/alebo zvyšovania pravidelných daní z majetku. Prijať ďalšie opatrenia na zvýšenie tempa amortizácie hypotekárnych úverov.

3. Ďalej zlepšovať účinnosť trhu s nehnuteľnosťami prostredníctvom pokračujúcich reforiem systému stanovovania nájomného. Predovšetkým umožniť výšky nájomného viac orientované na trh, a to odklonením sa od systému úžitkovej hodnoty, a ďalšou liberalizáciou určitých segmentov trhu s nájmom, ako aj zabezpečením väčšej zmluvnej voľnosti medzi jednotlivými nájomníkmi a majiteľmi nehnuteľností. Skrátiť dĺžku a komplikovanosť plánovacích a odvolacích postupov prostredníctvom zníženia a zlúčenia administratívnych požiadaviek, harmonizácie stavebných požiadaviek a noriem v rámci všetkých samospráv a zvýšenia transparentnosti postupov na pridelenie pôdy. Napádať samosprávy, aby sprístupnili svoju pôdu na rozvoj novej výstavby.

4. Prijať vhodné opatrenia na zlepšenie základných zručností a uľahčenie prechodu od vzdelávacieho procesu na trh práce, a to aj prostredníctvom širšieho využívania odbornej a učňovskej prípravy na pracovisku. Posilniť snahu o účinnejšie zacielenie trhu práce a vzdelávacích opatrení na nízkokvalifikovaných mladých ľudí a ľudí z prostredia migrantov. Zvýšiť včasnú intervenciu a pomoc mladým ľuďom, ktorí nie sú zaregistrovaní na úradoch.

V Bruseli

Za Radu
predseda